

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Roșca)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cimpoi, A. Danilov, I. Secieru)

DECIZIE

20 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ion Druță
Iurie Bejenaru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Polina Iurco,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Polina Iurco împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată integral hotărârea din 11 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii,

constată:

La data de 07 octombrie 2016 Polina Iurco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de asigurări Sociale, intervenient accesoriu Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, este cetățeană a Republicii Moldova, născută în anul 1956. La moment, domiciliază în mun. Bender, str.Panfilova,10, apartamentul nr. 27.

A menționat că, la data de 18 septembrie 2008 Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi i-a stabilit pensia pentru limita de vârstă, fiindu-i eliberată legitimația seria CN nr. 181192.

A susținut că, ridică pensia lunar, la oficiul Băncii de Economii din s. Varnița, r-nu1 Anenii Noi.

A afirmat că, începând cu 01 iulie 2015 a încetat să i se mai achite pensia stabilită prin decizia enunțată.

A relevat că, la data de 08 septembrie 2015 a expediat o cerere în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi, prin care a solicitat comunicarea

motivelor suspendării plății pensiei, precum și expedierea ordinului cu privire la suspendarea/interzicerea/refuzul achitării pensiei în beneficiul său.

A invocat că, la data de 10 septembrie 2015, prin scrisoarea nr. 2858, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi i-a comunicat că, motivul suspendării plății pensiei pentru limita de vârstă ar fi ridicarea unei pensii similare din or. Bender, regiunea transnistreană.

A declarat că, conform deciziei de schimbare a pensiei nr. 21398 din 31 iulie 2015, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi, începând cu data de 01 august 2015, i-a fost suspendată achitarea pensiei.

A notat că, la data de 08 decembrie 2015 a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prealabilă, prin care a solicitat dispunerea reluării achitării pensiei pentru limita de vârstă în beneficiul său din momentul suspendării acesteia.

A specificat că, la data de 11 ianuarie 2016, prin răspunsul nr. I-1838/15, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat că, conform documentelor sale, începând cu data de 18 septembrie 2008 beneficiază de pensie ca funcționar public, cuantumul căreia după indexarea de la data de 01 aprilie 2015 constituia 2229,49 de lei lunar. Pensia a fost transferată lunar până în luna iulie 2015 inclusiv, la contul special de card deschis la Banca de Economii SA, iar întru excluderea cazurilor de stabilire dublă a pensiilor, a fost inițiată procedura de verificare a beneficiarilor din mun. Bender. Astfel, la data de 22 iunie 2015 în adresa Centrului de asigurare socială și al ocrotirii sociale din or. Bender a fost expediat un demers cu privire la comunicarea informației nominalizate, iar reieșind din răspunsul primit, începând cu data de 08 august 2011, ea beneficiază și de pensie pentru limita de vârstă și prin intermediul instituției nominalizate, aceasta fiind achitată până în luna iunie 2015 inclusiv. Începând cu data de 01 iulie 2015, plata acesteia a fost sistată.

A menționat că, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a mai comunicat că, conform legislației în vigoare, odată ce-i stabilită pensia în or. Bender, nu poate fi stabilită concomitent și în r-nul Anenii Noi, iar ținând cont de faptul că, plata pensiei a fost suspendată și la locul de trai în mun. Bender, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi, la data de 16 decembrie 2015, a emis decizia de reluare a plății pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public, începând cu data de 01 iulie 2015. Dat fiind faptul că, în perioada 08 august 2011 – 30 iunie 2015, a beneficiat neîntemeiat de pensie ca funcționar public în sumă totală de 94724,78 de lei, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi, conducându-se de prevederile art. 38 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, a emis decizia, conform căreia din pensia sa, începând cu data de 01 iulie 2015, lunar se rețin câte 20% până la stingerea deplină a sumei nominalizate primită neîntemeiat.

A susținut că, la data de 19 aprilie 2016 a expediat o cerere în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi, prin care a solicitat comunicarea motivelor reținerii a 20% din pensie, precum și expedierea copiei deciziei în acest sens, iar la data de 20 mai 2016, prin scrisoarea nr.1268, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi a remis un răspuns formal.

A afirmat că, la data de 28 iulie 2016 a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prealabilă, prin care a solicitat reluarea plății pensiei integral, însă la data de 06 septembrie 2016, prin scrisoare nr. 1-999/16, ultima a refuzat examinarea cererii prealabile, invocând prevederile Legii cu privire la petiționare.

A considerat că, actele administrative emise de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi sunt ilegale în fond și emise contrar prevederilor legale.

De asemenea, a considerat că, nu au existat temeiuri legale de a emite decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi de schimbare a pensiei, conform căreia din pensia sa, începând cu data de 01 iulie 2015, au fost reținute 20% până la stingerea deplină a sumei de 94724,78 de lei ca fiind primită neîntemeiat.

A relevat că, legislația Republicii Moldova nu prevede expres dreptul de a lipsi cetățeanul de pensie pe motivul ridicării unei plăți similare dintr-un fond social nerecunoscut. De asemenea, în actele normative nu există o explicație a noțiunii de „pensie transnistreană”, care este caracterul și relevanța acestei plăți.

A invocat că, orice beneficiar din regiunea de est este în drept să se bucure de plățile respective, cât și de indemnizațiile garantate de statul Republica Moldova. Atât timp cât aceste plăți efectuate de o administrație ilegală nu se încadrează în nici o bază legală, ele pot fi considerate de organele de resort doar ca prestații bănești private (transferuri, donații, etc). Prin urmare, ele nu pot fi luate în calcul la stabilirea beneficiilor și nici nu constituie temei legal de a refuza achitarea pensiilor cetățenilor Republicii Moldova domiciliați în localitățile din estul țării.

A declarat că, pe parcursul activității sale, i-a fost reținută din salariul său plata pentru fondul de asigurări sociale de stat al Republicii Moldova, iar conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, este în drept să pretindă achitarea pensiei pentru limita de vârstă, iar autoritățile sunt obligate să achite această pensie. Respectiv, deciziile organelor de asigurare socială cu privire la lipsirea sa de pensie sunt ilegale și abuzive.

A menționat că, din cauza lipsei surselor financiare de întreținere, nefiind angajată în câmpul muncii, i-au fost cauzate suferințe psihice, stare de frustrare, nesiguranță.

A solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi nr. 21398 din 31 iulie 2015 și încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale a sumei de 20000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 11 decembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de către Polina Iurco a fost admisă parțial, a fost anulată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi privind recuperarea sumelor plătite fără temei cu titlu de pensie și/sau alocație și a fost încasată de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Polinei Iurco suma de 2000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată integral hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 28 decembrie 2018 Polina Iurco a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este ilegală, deoarece instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 și prevederile Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocații de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.929 din 15 august 2006.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 13 martie 2019 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la data de 18 septembrie 2008 Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi i-a stabilit Polinei Iurco pensia pentru limita de vârstă, fiindu-i eliberată legitimația de pensionar seria CN nr.181192.

Ulterior, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi, prin decizia nr.21398 din 31 iulie 2015, a suspendat plata pensiei Polinei Iurco, începând cu data de 01 august 2015.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Polina Iurco a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi nr. 21398 din 31 iulie 2015 și încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale a sumei de 20000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, anulând decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi privind recuperarea sumelor plătite fără temei cu titlu de pensie și/sau alocație și încasând de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Polinei Iurco suma de 2000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, casând integral hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că, soluția dată de către instanța de apel este pripită.

Astfel, în conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanță judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

La caz, se reține că, instanța de apel, respingând acțiunea, a menționat că, la data de 22 iunie 2015 Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi a expediat un demers în adresa Centrului de asigurare socială și al ocrotirii sociale din or.Bender cu privire la comunicarea informației referitoare la beneficierea de pensie, iar din răspunsul primit de la Centrul de asigurare socială și al ocrotirii sociale din or.Bender rezultă că, Polina Iurco a beneficiat de pensie pentru limita de vârstă prin intermediul instituției numite, începând cu 08 august 2011, fiind achitată până în luna iunie 2015 inclusiv, însă la materialele dosarului lipsește demersul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Anenii Noi din 22 iunie 2015 și răspunsul Centrului de asigurare socială și al ocrotirii sociale din or. Bender la demersul enunțat.

În contextul dat, instanța de recurs relevă că, cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a cauzei, fără a intra în esența litigiului apărut în speță.

Ca urmare, în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant

al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În speță, prezintă relevanță și faptul că, folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Polina Iurco.

Se casează integral decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Polina Iurco împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi cu privire la contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Druță

judecătorii

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic